

2012. - № 2. - С. 82-85.

3. Афанасьєв М. В. Методика формування стратегії інноваційного розвитку підприємства / М. В. Афанасьєв, Д. О. Тищенко // Управління проектами та розвиток виробництва. — 2005. — № 1 (13). — С. 42-49.

4. Бондар І. О. Розвиток малого підприємства у інноваційній структурі / І. О. Бондар // Прометей. — 2005. — № 3 (18). — С. 118-123.

5. Будкин В. Инновационная модель развития национальных экономик / В. Будкин // Экономика Украины. — 2010. — № 6. — С. 67-78.

6. Веремійчук Н. І. Актуальні проблеми розвитку інноваційної діяльності в Україні / Н. І. Веремійчук // Економіка: проблеми теорії і практики. — 2007. — Випуск 233 (Том V). — С. 1228-1232.

7. Наукова та інноваційна діяльність в Україні [статистичний збірник Державного комітету

Поступила до редакції 19.01.13.

статистики України]. — Київ : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України». — 2008. — 362 с.

8. Наукова та інноваційна діяльність в Україні [статистичний збірник Державного комітету статистики України]. — Київ : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України». — 2010. — 348 с.

9. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : [статистичний збірник Державного комітету статистики України]. — Київ : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України». — 2011. — 283 с.

10. Діяльність суб'єктів господарювання : [статистичний збірник Державного комітету статистики України]. — Київ : Державна служба статистики України. Вид-во: ТОВ «Август Трейд». — 2011. — 454 с.

© І. В. Моргачов, 2013

УДК 338.43.001.76

Л. С. Крючко*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

У статті розглядаються питання сутності і необхідності системного виокремлення особливостей формування інноваційної інфраструктури в умовах розвитку сільського господарства України.

Ключові слова: сільське господарство, інновації, інфраструктура, конкурентоспроможність, науково-технічна діяльність.

В статье рассматриваются вопросы сущности и необходимости системного выделения особенностей формирования инновационной инфраструктуры в условиях развития сельского хозяйства Украины.

Ключевые слова: сельское хозяйство, инновации, инфраструктура, конкурентоспособность, научно-техническая деятельность.

In iНе агіісіе іНе диезііот о/ежепсе апі несетіу о/зузіет зеіесііон о/(еаіугез о//огmіnd о/іппоуаііуе іn/gазіgісііге аге ехатіней іn іНе сонііііонз о/іеуеіортепі о/адгісііііге іn Шгаіне.

Кеутгійа: адгісііііге, іппоуаііот, іn/гаіагісіііге, сотреііііуепеж, зсіеніі/іс апі іесНnісaІ асіmіу.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку сільського господарства України освоєння закінчених науково-технічних розробок складає дуже низький процент до загальної кількості створених інновацій і не завжди відповідає вимогам сільськогосподарського виробництва. Однією із причин цього становища є відсутність розвинутої інноваційної інфраструктури, яка б сприяла впровадженню інновацій в сільськогосподарське виробництво. Тому для ефективного здійснення інноваційної діяльності особливого значення набуває прискорення процесу створення такої

інфраструктури, і особливо у частині надання інформаційно-консультаційної допомоги галузевим господарствам на етапі впровадження ними інновацій у виробництво. Світовий досвід довів, що в умовах ринку і обмежених ресурсних можливостей тільки інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств дозволяє зконцентрувати весь їх потенціал на вирішенні найбільш актуальних для галузі проблем і реалізації основних напрямків науково-технічного прогресу в її підгалузях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основні теоретичні і методологічні положення,

* Крючко Л. С. — канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, Дніпропетровський державний аграрний університет, м. Дніпропетровськ.

пов'язані з розкриттям сутності й змісту інноваційної діяльності, особливостями і закономірностями її прояву в сільськогосподарських підприємствах викладені в роботах Л. Л. Антонюк, В. І. Благодатного, В. О. Василенка, С. А. Володіна, О. І. Дація, О. В. Донця, В. О. Заготова, М. В. Зубця, С. М. Ілляшенка, М. Х. Корецького, І. М. Криворучка, М. Ф. Кропивка, М. І. Лобанова, П. М. Макаренка, М. Й. Маліка, Л. І. Михайлової, Ю. Н. Новікова, І. А. Павленка, П. Т. Саблука, С. О. Юшина, та ін.

Формування *цілі статті*. Проте дослідження даної проблеми були переважно зосереджені на її загальнодержавних аспектах. Крім того, на сьогодні у світі здійснюється прискорений перехід до стану інформаційного суспільства, удосконалюються системи інформаційно-консультаційного забезпечення усіх видів діяльності, у тому числі й інноваційної. У сільському господарстві України здійснюється формування системи дорадництва, яка по суті є складовою інноваційної інфраструктури. Передбачено також створення інформаційно-маркетингових центрів та інформаційно-аналітичних систем. Але поки що усі ці питання у аспекті активізації розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств відповідного комплексного вивчення в Україні не отримали.

Вклад основного матеріалу. Розвиток інноваційної діяльності є одним з найважливіших системних факторів підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств та національної безпеки держави. Як свідчить світовий досвід, передові позиції за рівнем технологічного та соціально-економічного розвитку займають держави, в яких створено розгалужену інноваційну інфраструктуру, що активно використовується для реалізації інновацій [1].

Згідно Закону «Про інноваційну діяльність» інноваційна інфраструктура — сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо) [2].

Виробничо-технологічні структури інноваційної інфраструктури України перебувають в початковому стані. Вони представлені лише окремими видами інноваційних структур, зокрема технопарки, бізнес-інкубатори, спеціальні економічні зони, а в сфері сільськогосподарського виробництва взагалі відсутні. Зокрема, утворено 24 інноваційних бізнес-інкубатори, 10 інноваційних центрів, при вищих навчальних закладах — підрозділи з питань інтелектуальної власності, Український інститут науково-технічної інформації з

регіональними відділеннями. Крім того, підприємства, що провадять інноваційну діяльність, користуються послугами консалтингових фірм та небанківських фінансових установ, але вони не можуть у повному обсязі задовольнити їх потреби.

Причому, діяльність лише незначної їх частини відповідає завданням, які мають вирішуватися ними, виходячи з світового досвіду діяльності різних типів інноваційних інфраструктур. Тобто, в Україні не тільки обмежена чисельність інноваційних структур, але і склалася їх структурна та функціональна неповнота. Серед бар'єрів, які стримують розвиток інноваційних структур, особливого значення має невідпрацьованість механізму державного регулювання цього процесу, необґрунтована централізація прийняття рішення про створення нових структур на вищому рівні влади. Останнє можна пояснити відсутністю адекватного уявлення в органах державного управління про роль, можливості і функціональні особливості різноманітних типів інноваційних структур, а також зміст відповідальності кожних з існуючих органів державного управління.

На сьогодні у світі існує багато класифікацій інноваційних інфраструктур. До основних типів інноваційних структур відносяться — технополіси, технопарки (дослідницькі, технологічні, промислові, аграрні), інкубатори бізнесу, інноваційні центри, спеціальні економічні зони).

Технологічний парк (технопарк) — юридична особа або група юридичних осіб (далі — учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проєктів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [3].

Наступний рівень у розвитку інноваційного середовища є технополіс. Під технополісом розуміється зосереджений в рамках одного регіону комплекс наукових закладів фундаментального і прикладного характеру, ВНЗ, конструкторських і впроваджувальних організацій, а також ряду виробничих підприємств, що зорієнтовані на освоєння нововведень. В рамках технополісів здійснюється повний інноваційний цикл, включаючи підготовку кадрів. Сусідство наукових і учбових організацій різної галузевої спрямованості забезпечує міждисциплінарні (тобто «на стику науки») дослідження, розробки і інтенсивний обмін ідеями. Невід'ємними елементами технополісів є «ризикові» фірми і акціонерні комерційні банки. Основною метою технополісу є формування науково-виробничого середовища для ефективного

розвитку прогресивних технологій (з перспективою на найближчі 15—20 років) [4].

У сучасному світі бізнес-інкубаторами прийнято вважати інноваційну структуру, що має своєю метою підтримку, утворення і розвиток нових організацій шляхом надання їм площ для оренди, первісного капіталу, консультацій тощо. Вважається, що сучасні інкубатори є одним із найбільш потенційно сильних економічних інструментів прискорення технічного та економічного розвитку як територій, так і окремих напрямів діяльності [5].

В Україні утворена активно діюча Асоціація бізнес-інкубаторів; налагоджено інтенсивний процес обміну інформацією з концепцій інноваційного бізнесу і менеджменту з фахівцями із США, що ставлять собі за мету дати молодим українським дослідникам та інженерам інформацію, пов'язану з дифузиею технологій з лабораторій на ринок [4].

Поширеним типом інноваційної структури є інноваційний центр. Законом визначено наступне: центри різних типів (технологічні інноваційні, територіальні інноваційні, науково-виробничі, виробничі тощо); це — об'єднання суб'єктів (або суб'єкт) науково-технічної та підприємницької діяльності з метою досягнення високого комерційного результату на основі використання науково-технічних розробок та винаходів. В більшості випадків центри розташовуються на спільній (одній) території, а можливістю виконання статутних завдань в пристосованих для цього приміщеннях (учбові, лекційні зали, виставочні комплекси тощо) [5].

Інноваційний центр може бути створений як самостійно, так і на основі існуючих, реально діючих технопарків, у їх складі. Світова практика показує, що інноваційні центри дозволяють найбільш швидко і ефективно просувати інноваційні розробки у виробництво.

До наступних елементів інноваційної інфраструктури представлених у сільському господарстві належать інформаційно-консультаційні (дорадчі) служби та Центри наукового забезпечення агропромислового виробництва.

Основною ціллю діяльності дорадчої служби в сільському господарстві є сприяння прискоренню реформ в сільському господарстві, спрямованих на підвищення стійкості і ефективності виробництва, поліпшення соціально-економічних умов життя на селі, а також забезпечення продовольчої безпеки країни на базі освоєння досягнень вітчизняної і світової науки і техніки, використання сучасних інформаційних технологій. Саме інформаційно-консультаційна служба, функціонуючі у тісному контакті з сільгосптоваровиробниками забезпечує зворотній зв'язок виробництва з наукою, спонукає

наукові заклади здійснювати дослідження з більш необхідних і ефективних напрямків інноваційної діяльності [7].

Впроваджувальна та наукова діяльність є важливою частиною науково-технічної діяльності в сільськогосподарському виробництві. Процес, який має назву впровадження є проміжною ланкою між розробкою нововведень і їх споживанням безпосередньо сільгосптоваровиробниками. Він представляє собою важливу частину інноваційного процесу, без якої його результативність не може бути реалізована та оцінена безпосередньо у виробництві.

В економічній літературі і тим більш в практиці, має місце недооцінка впроваджувальної сфери, незважаючи на повне розуміння її значення і необхідності розвитку. Для того щоб вона успішно функціонувала, в цій сфері повинен бути зосереджений значний науково-технічний потенціал, здатний на високому рівні забезпечити впровадження досягнень науки і передового досвіду в масове виробництво. Недооцінка впроваджувальної сфери в значній мірі приводить до незатребуваності великої кількості виробленої наукової продукції, певному застою і падінню авторитету самої науки, уповільненню розвитку інноваційного прогресу в сільському господарстві.

Висновки. В міру становлення ринкових відносин і формування ринку науково-технічної продукції важливим елементом регулювання попиту і пропозиції на цю продукцію повинні стати спеціальні ринкові структури, які повинні зайняти проміжку ланку між виробниками і споживачами науково-технічної продукції. Дуже важливо, щоб впроваджувальні формування не обмежувались пропагандою або консультаціями по впровадженню досягнень науки у виробництво, а ще б забезпечували процес впровадження. І далі щоб вони отримували від впровадження додаткову продукцію і додатковий дохід безпосередньо при впровадженні інноваційної продукції. Частина цього доходу може бути використана на подальший розвиток інноваційної діяльності. За рівнем можливості забезпечити успішне впровадження нововведень у виробництво окремі впроваджувальні формування суттєво різняться. Деякі можуть лише надавати допомогу при впровадженні досягнень науки, а інші можуть більш активно брати участь в інноваційному процесі. Разом з тим, як відзначають провідні світові фахівці з менеджменту, інформаційна революція докорінно змінює умови організації виробництва і вимагає кардинального удосконалення теорії менеджменту. Розвинуті країни прискорено рухаються у напрямі інформаційного суспільства, відповідно створюючи надсучасну його інфраструктуру. При

цьому саме інформаційні технології стають рушієм розвитку виробництва на інноваційній основі, забезпечуючи системність прямих і зворотних зв'язків між ним і наукою.

Тому в сучасних умовах необхідно створення досконалих впроваджувальних формувань, які будуть здатні інтегрувати науку і виробництво, бо недооцінка впроваджувальної функції в значній мірі призводить до незатребуваності переважної частини створеної інноваційної продукції, уповільнення розвитку інноваційного процесу в сільському господарстві, занепаду і втрати авторитету як науки, так і системи державного управління розвитком галузі.

Література

1. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008—2012 роки»: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 381-р від 6 червня 2007 р. // Офіційний вісник України від 22.06.2007 — 2007. — № 43. — С. 65.

2. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 36.

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спеціального режиму інвестиційної та інноваційної діяльності технологічний парків» // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 342. — С. 393.

4. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент: навч. посібник / В. О. Василенко, В. Г. Шматько. — К.: ЦУЛ; Фенікс, 2003. — 440 с.

5. Йохна М. Економіка і організація інноваційної діяльності: навчальний посібник / М. Йохна, В. Стадник. — К.: Видавничий центр «Академія», 2005. — 400 с.

6. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 13.

7. Лобанов М. І. Регіональні центри в системі інноваційного забезпечення агропромислового виробництва / М. І. Лобанов, Н. О. Шквиря // АгроІнКом. — 2010. — № 9-10. — С. 60.

Поступила до редакції 12.03.13

© Л. С. Крючко, 2013

УДК 330.341:334.722

С. В. Іванов*

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

В роботі розглянуті проблеми управління інноваційного розвитку підприємств. Обґрунтовані теоретичні аспекти пріоритетності впровадження інновацій на підприємствах в умовах сучасних ринків.

Ключові слова: інновація, інноваційний розвиток, інноваційне забезпечення економіки нового технологічного укладу.

В работе рассмотрены проблемы управления инновационным развитием предприятий. Обоснованы теоретические аспекты приоритетности внедрения инноваций на предприятиях в условиях современных рынков.

Ключевые слова: инновация, инновационноеразвитие, инновационное обеспечение экономики нового технологического уклада.

In iНе агіісіе іНе ргоБіет о/тападетені іппоуіт іеуеіортепі о/іНе епіегргіея. диВзіаніаіеі іНе іНеогеіісаі агресії о/іНе ргіогііея о/іпріетепіаііон о/іппоуаііот аі іНе епіегргіе іп сопїїііот о/іНе тойегп тагкеїі.

Кеумогїя: іппоуаііон, іппоуаііон іеуеіортепі, ртоуїїїнд іппоуаїіе есопотісз нем іесНноІодісаІ тоїе.

Постановка проблеми. Об'єктивною основою формування й підтримки високих соціальних та економічних стандартів суспільства є наявність в економіці країни умов для розвитку. На погляд О. С. Єфремова, при посиленні конкуренції на світових ринках економіка України не може розвиватися лише на основі використання наявної

ресурсної бази. Розвиток економіки в результаті ресурсної експансії вичерпав себе внаслідок обмеженості ресурсів, посилення конкуренції за ресурси та споживача [1].

Наразі в межах економічної системи необхідно створювати й підтримувати сприятливі умови, орієнтовані на забезпечення та формування здат-

* Іванов С. В. — д-р екон. наук, професор кафедри фінансів і маркетингу, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпропетровськ.